

JAARVERSLAG 2025

Instituut Sportrechtspraak

Samen voor een veilige en eerlijke sport

Voorwoord

Het Instituut Sportrechtspraak (ISR) vervult een essentiële rol binnen de sportsector door te zorgen voor onafhankelijke, objectieve en deskundige rechtspleging in sportzaken. De missie van het ISR is het bieden van een professioneel platform voor de beoordeling van vermeende tuchtrechtelijke overtredingen en de beslechting van sportgerelateerde geschillen. Daarmee draagt het instituut actief bij aan het waarborgen van de integriteit van de sport en het consequent en rechtvaardig toepassen van sportregels.

In een tijd waarin de sportwereld steeds complexer wordt en de maatschappelijke en economische belangen toenemen, is een transparant en betrouwbaar mechanisme voor sportrechtspraak onmisbaar. Het ISR biedt sporters, coaches, clubs en andere betrokkenen de mogelijkheid hun rechten te verdedigen binnen een gespecialiseerd en onafhankelijk kader, vrij van politieke of commerciële invloed. Dit versterkt het vertrouwen in de sport en ondersteunt de geloofwaardigheid van het sporttuchtrecht.

De strategische koers van het ISR is de afgelopen jaren verder ontwikkeld om aan te sluiten bij de veranderende behoeften van de sector en maatschappij. Naast het versterken van de keten en de processen, ligt de nadruk steeds meer op samenwerking met sportorganisaties. Zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijke en objectieve beoordeling, wordt er transparanter gecommuniceerd over casuïstiek om sportbonden beter te ondersteunen in hun verantwoordelijkheid.

Hoewel een snelle doorlooptijd in het sporttuchtrecht belangrijk is, staat zorgvuldigheid altijd voorop. Een eerlijk proces vraagt tijd: tijd voor slachtoffers om hun verhaal te doen, voor onderzoekers om getuigen en betrokkenen te horen, en voor beschuldigen om zich adequaat te kunnen verdedigen. Heldere communicatie hierover naar partnerorganisaties is van groot belang. De contacten met- en communicatie naar aangesloten organisaties moet de vaak complexe tuchtrechtelijke procedures meer toegankelijk en toepasbaar maken.

Henk van Aller, directeur bestuurder ISR

“Samen werken we aan een veilige en eerlijke sport”

Inhoudsopgave

1. Verantwoording Raad van Toezicht	4
2. Organisatie en werkzaamheden	6
3. Aangesloten sportbonden- en organisaties ...	10
4. Strategische projecten 2025	11
5. Sectorontwikkelingen	21
6. Meldingen uit de sport	22
7. Wet- en regelgeving	25
8. Rechtskundige hulp topsporters	26
9. ISR in de maatschappij	27
10. Toekomst	29
BIJLAGE I: Aangesloten sportorganisaties in 2025	

1. Verantwoording raad van toezicht

De raad van toezicht houdt toezicht op het beleid van de organisatie en het functioneren van de directie. De raad van toezicht van het ISR bestond in het verslagjaar uit de volgende leden:

- Abhijit Das (tot 1 juni 2025)
- Joachim Driessen
- Gerda van Leeuwen
- Mirea Raaijmakers
- Heleen Rutgers
- Hinkelien Schreuder (voorzitter)
- Osgar van Tricht

In de loop van het jaar hebben zich enkele wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van de raad van toezicht. In mei 2025 heeft een wisseling van het voorzitterschap plaatsgevonden, waarbij Hinkelien Schreuder is benoemd tot voorzitter. Daarnaast is Abhijit Das in de loop van het jaar teruggetreden als lid van de raad van toezicht.

De raad van toezicht heeft met instemming van NOC*NSF, besloten om de omvang van de raad in de toekomst te beperken naar vijf tot zeven leden, met als doel de slagvaardigheid en effectiviteit van het toezicht verder te versterken.

Beroep en relevante nevenfuncties RvT-leden

Hinkelien Schreuder (voorzitter)

- Strategisch adviseur Schiphol B.V.
- Ambassadeur Right to Play
- Lid Raad van Advies Dopingautoriteit

Joachim Driessen

- CEO Mybusinessmedia
- Adviseur, Mediator en interimmanager Acletta Management
- Board Member International Climbing and Mountaineering Federation (UIAA)

Gerda van Leeuwen

- Voormalig Politiechef Zeeland-West-Brabant
- Adviseur One Length Nederland

Mirea Raaijmakers

- Eigenaar en adviseur CulturEdge Strategies BV
- Associate professor Tias Business School
- Kerndocent VU School of Business & Economics
- Lid Raad van Advies Starling Trust Sciences

Heleen Rutgers

- Hoofdofficier van Justitie, Openbaar Ministerie
- Lid Raad van Toezicht Scholenstichting voor PO

Osgar van Tricht

- Senior rechter Rechtbank Midden-Nederland
- Plaatsvervangend voorzitter Raad van Discipline Arnhem-Leeuwarden
- Secretaris bestuur V.V. Bunnik '73

Behandelde onderwerpen

De raad van toezicht heeft in het verslagjaar meerdere malen vergaderd. Zowel in de beslotenheid van de raad van toezicht als het periodieke overleg met de directeur bestuurder. In deze vergaderingen is aandacht besteed aan een breed scala aan onderwerpen, die hierna thematisch zijn weergegeven.

Strategie en externe ontwikkelingen

Een belangrijk thema dit jaar was de ontwikkeling van het Onafhankelijk Integriteitscentrum (ISN) en het bijbehorende wetgevingstraject. De Raad heeft uitgebreid stilgestaan bij de mogelijke impact hiervan op de rol en positie van het ISR. Daarnaast is gewerkt aan de verdere strategische positionering van het ISR binnen de sportketen en in relatie tot stakeholders zoals NOC*NSF en het Ministerie van VWS. In dit kader is ook de ontwikkeling van een koersplan besproken.

Onafhankelijkheid en tuchtrecht

De borging van de onafhankelijkheid van het tuchtrecht, met name in de onderzoeksfase, en de rol van de aanklager vormden een terugkerend onderwerp van gesprek. De Raad heeft aandacht besteed aan de ontwikkeling en herziening van reglementen, waaronder het Algemeen Tuchtreglement en reglementen inzake grensoverschrijdend gedrag. Daarbij is steeds de balans gezocht tussen het waarborgen van onafhankelijk onderzoek en het versterken van de samenwerking met sportbonden.

Relatie met stakeholders

De relatie met stakeholders, waaronder NOC*NSF, sportbonden en het Ministerie van VWS, is intensief besproken. Daarbij ging het onder meer over verwachtingen ten aanzien van transparantie en communicatie, alsmede over verbeterpunten in de samenwerking. Ook is aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van het accountmanagement richting sportbonden.

Organisatie en kwaliteit

De raad heeft toezicht gehouden op de verdere ontwikkeling van de organisatie. Daarbij is onder meer stilgestaan bij het HR-beleid, de personele bezetting en de inrichting van processen. Tevens is aandacht besteed aan de invoering van kwaliteitsmetingen en

klanttevredenheidsonderzoeken. De toename in het aantal en de complexiteit van zaken en de gevolgen daarvan voor de organisatie zijn hierbij nadrukkelijk besproken.

Casuïstiek

In de vergaderingen zijn diverse relevante en complexe casussen besproken. Daarbij is onder meer aandacht besteed aan de doorlooptijden van zaken, procesmatige aandachtspunten en de samenwerking met externe partijen bij onderzoeken.

Financiën

De Raad heeft de jaarrekening 2024 en de begrotingen voor 2025 en 2026 behandeld en goedgekeurd. Daarnaast is uitvoerig gesproken over de financiële positie van het ISR, waaronder de ontwikkeling van kosten en inkomsten. Ook is stilgestaan bij de risico's ten aanzien van de niet geïndexeerde structurele financiering en de gesprekken hierover met subsidieverstrekkers.

Governance

De Raad heeft aandacht besteed aan teambuilding, het eigen functioneren en de governance van de organisatie. Dit betrof onder meer de inrichting van commissies, zoals de auditcommissie, remuneratiecommissie en de aanpassing van de samenstelling van de raad van toezicht. Tevens is de voorbereiding van een periodieke zelfevaluatie besproken.

Honorering raad van toezicht

De leden van de raad van toezicht ontvangen een vergoeding conform de binnen de stichting geldende regeling en binnen de geldende wettelijke kaders. De honorering is vastgesteld met inachtneming van de toepasselijke normen voor toezichthouders in de (semi-)publieke sector.

2. Organisatie en werkzaamheden

De sport moet een eerlijke en veilige plek zijn voor iedereen, waar plezier en prestatie voorop staan. Helaas komt grensoverschrijdend gedrag ook in de sport voor. Dan is het belangrijk dat er duidelijke regels zijn die gehandhaafd worden, om de sport voor iedereen toegankelijk en plezierig te houden. Het systeem van tuchtrecht en geschillenbeslechting draagt hieraan bij en zorgt voor een eerlijke en objectieve beoordeling van vermeende misstanden in de sportsector. Daarmee heeft het ook een preventieve werking en stimuleert dit het rechtvaardigheidsgevoel binnen deze branche.

Onze rol in de maatschappij

Het ISR onderzoekt meldingen en beoordeelt objectief of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag in de sport. Het ISR kan worden ingeschakeld bij doping, matchfixing, seksuele intimidatie en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag zoals geweld, discriminatie en intimidatie. Naast tuchtrechtspraak kan het ISR recht spreken of bemiddelen via arbitrage of mediation, als vormen van geschillenbeslechting.

Missie, Visie en Kernwaarden

Missie: Het ISR zorgt voor een goede toepassing van het sporttuchtrecht en voor zorgvuldige besluitvorming door onafhankelijke, onpartijdige, integere en deskundige rechters en aanklagers. Zo draagt het ISR bij aan een veilige en eerlijke sport voor iedereen.

Visie: De rechtspraak die het ISR verzorgt voor aangesloten sportorganisaties is rechtvaardig, toegankelijk, tijdig en transparant, en sluit aan op maatschappelijke ontwikkelingen.

ISR-kernwaarden: Betrouwbaar - Professioneel – Gezamenlijk - Onafhankelijk

Historie

In 2003 is de stichting ISR opgericht om de tuchtrechtspraak voor sportbonden te organiseren en te centraliseren, met als doel een sterke en veilige sportinfrastructuur in Nederland te creëren op het gebied van tuchtrecht en geschillenbeslechting. De ISR-organisatie is met name in de laatste jaren flink gegroeid, mede door de toenemende relevantie van tuchtrechtspraak in de sport en de stijging van het aantal meldingen. Vanaf 2017 is de dienstverlening, naast tuchtrechtspraak, arbitrage en mediation, verder uitgebreid met een afdeling die onderzoek kan doen naar incidenten in de sport en deze door aanklagers onafhankelijk kan beoordelen en afhandelen.

Het ISR is sinds 2022 gevestigd aan de Utrechtseweg in Hilversum waar het de benedenverdieping van een (gedeeld) kantoorpand betreft.

Het ISR is gevestigd in 'Landhuis 't Holtink' aan de Utrechtseweg in Hilversum.

Bestuurlijk

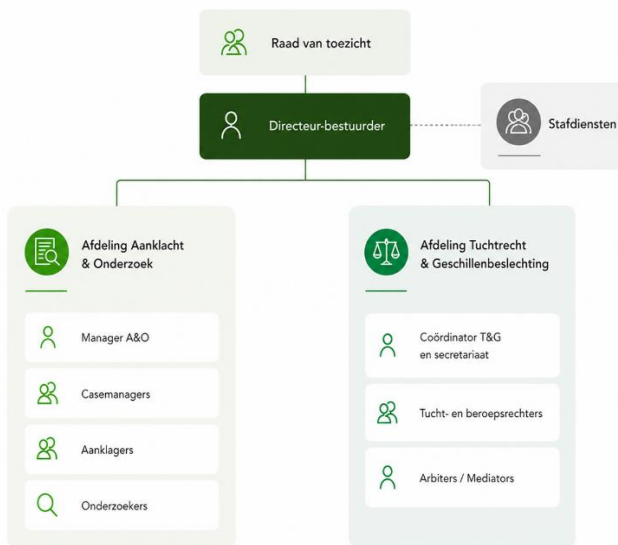
Het ISR werkt sinds 2024 met een bestuursmodel waarin een directeur-bestuurder verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding en een raad van toezicht is geïnstalleerd om het beleid en de algemene gang van zaken te controleren. Voor deze structuur is in 2023 gekozen vanwege de groei van de organisatie, het toenemend aantal meldingen en de verdere professionalisering van het ISR.

De raad van toezicht vervult zowel een toezichthoudende als adviserende rol richting de directeur-bestuurder. De leden zijn geworden

met aandacht voor diversiteit, waarbij is ingezet op een brede spreiding in competenties en achtergronden. Henk van Aller is directeur-bestuurder van de stichting.

Organisatiestructuur

De ISR-organisatie bestaat uit Afdeling Aanklacht & Onderzoek, Afdeling Tuchtrecht & Geschillenbeslechting en stafdiensten.

De eerste twee afdelingen zijn qua inhoudelijke werkzaamheden van elkaar gescheiden om conflicterende belangen, of de schijn daarvan, te voorkomen. Zonder inhoudelijke inmenging werken de afdelingen samen binnen het tuchtrechtelijke proces. Door deze samenwerking binnen één tuchtrechtelijke organisatie verlopen zowel de processen als de algehele bedrijfsvoering efficiënt en effectief.

Onze kerntaken

Voor de aangesloten sportorganisaties treedt het ISR op als onafhankelijk tuchtrechtelijk orgaan, zoals vastgelegd in de statuten van deze organisaties. Het ISR onderzoekt meldingen en beoordeelt objectief of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag in de sport. Het ISR

is daarin onafhankelijk en behartigt geen individuele belangen.

Het ISR doet onderzoek naar de feiten en omstandigheden van het vermeende incident en kan vanuit haar onafhankelijke positie, noch slachtoffers, noch beklagden adviseren of emotionele of juridische ondersteuning bieden. Daarvoor verwijst ISR door naar instanties als het meldpunt Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN) welke dit soort advies en ondersteuning wel kan bieden, of daarnaar kan doorverwijzen.

Onderwerpen die wij behandelen

Seksuele intimidatie

Ongewenst seksueel gedrag dat als intimiderend, vijandig of vernederend wordt ervaren.

Algemeen grensoverschrijdend gedrag

Gedrag zoals geweld, machtsmisbruik, intimidatie en discriminatie.

Matchfixing

Het manipuleren van wedstrijden, bijvoorbeeld door valsspelen of opzettelijk verliezen.

Doping

Het gebruik van stoffen en methoden die verboden zijn door de Wereld Anti-Doping Agentschap (WADA).

De kaders van de ISR-dienstverlening:

- objectiviteit (eerlijke beoordeling van feiten)
- onafhankelijkheid (zonder aanzien des persoons)
- met empathie en respect
- geen casusinhoudelijk advies,
- wel advies over het tuchtrechtelijke- of arbitrageproces

Geschillenbeslechting

Naast tuchtrechtspraak biedt het ISR arbitrage en mediation als vormen van geschillenbeslechting voor de sportsector, vaak als laagdrempelig alternatief voor de overheidsrechter.

De tuchtrechtelijke procedure in fases

ISR-aanklagers beoordelen de meldingen die bij hen worden gedaan, laten waar nodig onderzoek uitvoeren naar feiten en omstandigheden en kunnen besluiten nemen over de afhandeling.

De aanklager kan de zaak seponeren, bijvoorbeeld omdat de aanklager niet bevoegd is, of omdat er niet voldoende bewijs is verkregen. Ook kan er een schikking (strafaanvaarding) worden getroffen, of kan de zaak worden voorgelegd aan de tuchtcommissie.

Tucht- en beroepscommissies worden ingezet op de beoordeling van de zaken die niet door de aanklager zijn afgewikkeld en/of zaken waar een bezwaar of beroep wordt ingediend.

Al deze functionarissen worden ondersteund en gefaciliteerd door het ISR-bureau. De casemanagers van het ISR begeleiden een melding door het gehele tuchtrechtelijke proces heen.

Onze medewerkers

Eind 2025 heeft het ISR 12 medewerkers in dienst die in totaal voor 10,4 fte werkzaam zijn. Dit zijn merendeels academisch geschoolde juristen.

Het ISR heeft daarnaast een grote pool van ongeveer 100 externe professionals om meldingen te onderzoeken en te behandelen. Dit zijn aanklagers, onderzoekers, leden van de tucht- en beroepscommissie, juridisch secretarissen, arbiters en mediators. Deze professionals hebben diverse achtergronden in onderzoek, (tucht-) recht, (gedrags-) wetenschappen en (top-)sport.

Aanklagers en onderzoekers

Het ISR heeft een pool van aanklagers die sportbonden en slachtoffers ondersteunen bij de juridische voorbereiding van zaken op het gebied van (seksuele) intimidatie, doping en matchfixing. De aanklager beoordeelt, onderzoekt, brengt zaken voor de tuchtcommissie, doet schikkingsvoorstellen of gaat in beroep bij de Beroepscommissie. Daarnaast adviseert de aanklager bonden over het opleggen van ordemaatregelen om de veiligheid binnen de bond te waarborgen.

In 2025 werkten er 10 aanklagers voor het ISR. Zij zijn in het dagelijks leven werkzaam als Officier van Justitie of als Advocaat-Generaal. De aanklager kan onderzoekers inschakelen voor objectieve en onafhankelijke waarheidsvinding. De aanklager geeft leiding aan het onderzoek en op basis van de bevindingen besluit deze hoe de zaak verder wordt behandeld en juridisch wordt voorbereid.

Er werken 24 onderzoekers voor het ISR. Zij hebben een achtergrond bij de recherche, onderzoeksbureaus, of als gedragsdeskundige.

Leden tucht- en beroepscommissies

In 2025 had het ISR ruim 60 leden van tuchtcommissies en beroepscommissies, waaronder tuchtrechters, juridisch secretarissen en arbiters. Zij hebben veelal een achtergrond als rechter, advocaat, arts, of als gedragsdeskundige.

Elke commissie bestaat uit kamers van drie personen die met de feitelijke behandeling van een tuchtzaak zijn belast. Een kamer kent een voorzitter en twee overige leden. De voorzitter is altijd een jurist, de andere leden hebben aanvullende competenties om elke zaak op een gedegen wijze te kunnen beoordelen. Tuchtrechters worden benoemd voor een periode van drie jaar, met mogelijkheid tot verlenging tot maximaal 12 jaar.

Mediators

Naast tuchtrechtspraak kan het ISR ook doorverwijzen naar een mediator. Een conflict in de sportsector kan in bepaalde gevallen zonder gang naar de rechter en onder begeleiding van een mediator worden opgelost, mits beide partijen daarvoor openstaan. Partijen kunnen zelf oplossingen aandragen en de kans op een duurzame verstandhouding is groter. Daarbij wordt de kwestie vaak sneller opgelost dan wanneer die voor de rechter komt. Het ISR werkt samen met een netwerk van MfN- mediators, met een achtergrond in de sport. In 2025 is er één keer een doorverwijzing geweest naar mediation.

3. Aangesloten sportbonden- en organisaties

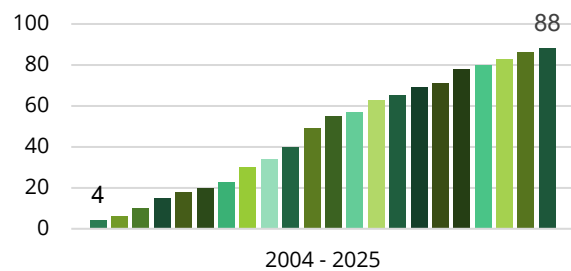
Het ISR werkt samen met sportorganisaties en sportbonden om de sport voor iedereen toegankelijk en plezierig te houden door vermoedelijke overtredingen van de (tucht)regels te onderzoeken en tuchtrechtelijk op te volgen.

Met alle aangesloten organisaties zijn afzonderlijke overeenkomsten gesloten over de betreffende onderdelen waarvoor het ISR bevoegd is. Dit wordt ook in de statuten van de aangesloten organisaties beschreven. Het aansluitingspakket bij het ISR is modulair opgezet. Veel bonden hebben de gehele tuchtrechtspraak bij het ISR ondergebracht, andere organisaties beperken dit tot een of meer onderwerpen.

Het is van belang dat de sportorganisaties als 'eigenaars' van het tuchtrecht betrokken zijn bij tuchtrechtelijke procedures, zonder dat zij de uitkomst van het tuchtrechtelijk oordeel kunnen beïnvloeden. Tijdens de behandeling van een casus onderhoudt het ISR op meerdere momenten actief contact met sportorganisaties om hen op de hoogte te houden van procesinformatie.

Daarnaast vindt er middels een accountmanagementsysteem periodiek overleg plaats tussen de bonden en het ISR, om de gehele samenwerking te bespreken. In het afgelopen jaar is er vooral frequent contact geweest met de sportbonden die lopende casuïstiek bij het ISR hadden.

Ontwikkeling aangesloten sportorganisaties

Per 31 december 2025 zijn 88 sportorganisaties aangesloten bij het ISR.

In 2025 hebben twee sportorganisaties zich aangesloten bij het ISR, namelijk de NLFitnessbond (NLFB) en Studenten Sportcentrum Eindhoven (SSC).

In *bijlage I* staat een overzicht van de aangesloten sportorganisaties in 2025.

4. Strategische projecten 2025

Het ISR heeft in het jaarplan 2025 doelstellingen geformuleerd om de kwaliteit en professionaliteit van de onafhankelijke tuchtrechtspraak te versterken en beter aan te sluiten op ontwikkelingen in de samenleving en de sport. Deze doelstellingen hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- 4.1. Werkorganisatie en procedures
- 4.2. Samenwerking
- 4.3. Klanttevredenheidsonderzoeken
- 4.4. Kennisdelen en opleiden
- 4.5. Doorlooptijden
- 4.6. Reglementen

Hierna volgt een toelichting op de projecten en activiteiten waarmee het ISR hier invulling aan heeft gegeven.

4.1 Werkorganisatie en procedures

In 2025 heeft het ISR op meerdere terreinen stappen gezet om de werkorganisatie qua structuur en processen nog efficiënter te laten verlopen. De afgelopen jaren zijn daar al enorme stappen in gezet en inmiddels kunnen we spreken van een sterke en efficiënt ingerichte werkorganisatie waar werkwijzen en processen zijn verankerd. Als vanzelfsprekend is het ISR continue bezig om haar processen te optimaliseren.

De communicatie binnen de casuïstiek wordt continu geoptimaliseerd. Betrokken doelgroepen ontvangen tijdens de 'klantreis' relevante en ondersteunende informatie via formats en templates. De focus ligt daarbij op het helder en begrijpelijk uitleggen van procedures en het managen van verwachtingen. De formats zijn verder uitgebreid en aangepast aan de geldende reglementen.

In 2025 zijn er periodieke evaluatiemomenten ingevoerd met aanklagers en onderzoekers wat waardevolle input oplevert voor de kwaliteitsbewaking. Daarnaast zijn de onderzoeksprotocollen en de werkprocesbeschrijving vernieuwd evenals het protocol voor het interviewen van kwetsbare personen, zoals kinderen of mensen met een verstandelijke beperking.

Daarnaast zijn in 2025 onder meer de administratieve processen binnen de afdeling Aanklacht en Onderzoek geformaliseerd met onder andere de vernieuwing van de overeenkomsten van opdracht met externe krachten in de behandeling van de casuïstiek en de declaratierichtlijnen.

Er is een aanzienlijke verbetering zichtbaar in de doorlooptijden, die grotendeels het gevolg is van de versterking en stabiele bezetting van de werkorganisatie in de afgelopen jaren. De resultaten van de doorlooptijdenanalyse uit 2025 staan op [isr.nl](https://www.isr.nl).

Ook op het gebied van het voldoen aan en implementeren van privacyrichtlijnen zijn belangrijke stappen gezet. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 7.

Klachtenregeling

Het ISR beschikt over een klachtenregeling. Deze regeling is niet van toepassing op de inhoud, motivering en de wijze van totstandkoming van een tuchtrechtelijke beslissing of arbitrale uitspraak. Een eventueel beroep daartegen is geregeld in de desbetreffende reglementen.

In 2025 zijn drie klachten in behandeling genomen. Twee daarvan hadden betrekking op de inhoudelijke behandeling en beoordeling van een casus. Deze aspecten vallen niet onder de klachtenregeling; de klagers hebben hierover een toelichting ontvangen. In één geval was er (ook) sprake van een klacht over het overschrijden van een termijn met enkele dagen. Hiervoor zijn excuses aangeboden. In een andere casus betrof de klacht het feit dat het ISR een onderzoek had gestart. In dit geval is opnieuw een toelichting gegeven op het tuchtrechtelijke proces.

Alle klachten zijn binnen drie weken afgehandeld en daarmee ruim binnen de reglementaire termijn.

4.2 Samenwerking

Het ISR werkt nauw samen met sportorganisaties en andere stakeholders om het sporttuchtrecht goed te laten functioneren en verder te ontwikkelen.

Aangesloten sportbonden en -organisaties

Het ISR onderhoudt regelmatig contact met de aangesloten sportbonden en -organisaties. Dit gebeurt onder meer via accountmanagementgesprekken, waarin lopende casuïstiek wordt besproken en ruimte is voor vragen over tuchtrechtelijke procedures, statuten en de aansluiting bij het ISR. Uit het klanttevredenheidsonderzoek (zie hoofdstuk 4.3) blijkt dat deze gesprekken door sportbonden worden gewaardeerd en bijdragen aan laagdrempelig contact met het ISR.

Daarnaast verstuurt het ISR meerdere keren per jaar digitale nieuwsbrieven om de aangesloten sportbonden en -organisaties te voorzien van relevante en praktische informatie en hen te informeren over nieuws en ontwikkelingen.

Integriteitsmanagers NOC*NSF

In integriteitszaken werken de casemanagers van het ISR nauw samen met de integriteitsmanagers van NOC*NSF. Deze integriteitsmanagers ondersteunen meerdere sportbonden en zijn in veel gevallen het eerste aanspreekpunt in lopende casuïstiek. Naast het contact over individuele zaken vond er ook periodiek overleg plaats over de samenwerking, rollen en werkwijze binnen het integriteitsdomein in fysieke bijeenkomsten op locatie. Dit draagt bij aan een goede afstemming tussen de betrokken organisaties bij de behandeling van integriteitszaken.

Afstemming Centrum Veilige Sport

Het Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN) is een belangrijke partner in de doorverwijzing van meldingen over integriteitsschendingen naar het ISR. Zij fungeren als meldpunt in de sport. Met CVSN is regelmatig afstemming over procedures en casuïstiek.

Ministerie van VWS

Door de directe subsidierelatie met het Ministerie van VWS het contact met dit ministerie geïntensiveerd. Daarbij is regelmatig gesproken over de ontwikkeling en versterking van de 'integriteitsketen' in Nederland en de rol van het tuchtrecht en het ISR. Daarbij is de voorgenomen ontwikkeling van een onafhankelijk integriteitscentrum uitvoerig besproken.

Eind 2025 heeft het ministerie het conceptwetsvoorstel Integere Sport via een internetconsultatie opengesteld voor commentaar. Ook het ISR heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt om hierop te reageren. Een werkgroep met diverse betrokken functionarissen heeft een gezamenlijke reactie op de wettekst geformuleerd.

De Dopingautoriteit

Met de Dopingautoriteit is in 2025 enkele keren contact geweest omtrent tuchtprocedures op dit terrein, evenals over de aansluiting van sportorganisaties en over de wijzigingen in het Nationaal Doping Reglement (NDR) die per 1 juni 2025 van kracht zijn gegaan.

De aanleiding voor deze tussentijdse wijziging is een verzoek van de Dopingautoriteit aan het ISR om voortaan ook de Commissie Naleving Dopingsancties te ondersteunen. Voorheen was dit een interne commissie van de Dopingautoriteit. Deze commissie beoordeelt vermoedelijke overtredingen in het niet naleven van opgelegde dopingsancties.

Openbaar Ministerie

Met het Openbaar Ministerie is regelmatig contact over casuïstiek. Zo wordt er bij een vermoeden van een strafrechtelijke overtreding altijd contact gezocht (via de politie) om te verifiëren of een tuchtrechtelijk onderzoek (al) opportuun is. In enkele gevallen komt het ook voor dat een Officier van Justitie in een zedenzaak, het tuchtrechtelijk dossier van het ISR vordert.

Overleg Politie Team Zeden, CVSN & ISR

In 2025 vond op het kantoor van het ISR een overleg plaats tussen de afdeling Aanklacht & Onderzoek, vertegenwoordigers van het Centrum Veilige Sport Nederland en contactpersonen van de zedenteams van de Politie. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over de samenwerking bij meldingen van seksuele intimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. Daarbij is stilgestaan bij de rolverdeling tussen de betrokken organisaties, de opvolging van meldingen en de afstemming tussen strafrechtelijke en tuchtrechtelijke trajecten. Het overleg droeg bij aan een beter begrip van ieders werkwijze en aan verdere versterking van de samenwerking.

Congres integriteit in de sport

In de eerste helft van 2025 heeft het ISR bijgedragen aan de voorbereiding van het integriteitscongres dat op 8 oktober 2025 plaatsvond in Hotel Papendal, in samenwerking met ketenpartners binnen de sportintegriteit, waaronder het Centrum Veilige Sport Nederland, NOC*NSF en de Dopingautoriteit.

Tijdens het congres was het ISR aanwezig en verzorgde het een presentatie over de werking van de tuchtrechtprocedure. Aan de hand van een praktijkcasus werd het proces stap voor stap toegelicht, van melding tot uitspraak (zie foto).

In verband met de planning van het congres is de jaarlijkse bijeenkomst voor aangesloten sportbonden en sportorganisaties van het ISR verplaatst naar maart 2026. Eind 2025 is gestart met de voorbereidingen hiervoor.

4.3 Klanttevredenheidsonderzoeken

In 2025 heeft het ISR twee klanttevredenheidsonderzoeken (KTO) uitgevoerd om inzicht te krijgen in hoe de dienstverlening wordt ervaren en waar ruimte is voor verbetering.

Het eerste onderzoek richtte zich op de aangesloten sportbonden en -organisaties en hun beoordeling van de samenwerking met het ISR.

Het tweede onderzoek betreft een doorlopende meting, waarbij betrokkenen bij een tuchtrechtelijke casus na afronding van het dossier worden gevraagd om anoniem feedback te geven. Deze onderzoeken hebben waardevolle inzichten opgeleverd.

Hierna worden de belangrijkste conclusies uit beide onderzoeken toegelicht.

4.3.1 KTO aangesloten sportbonden -en organisaties

In september 2025 heeft het ISR een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder contactpersonen bij aangesloten sportbonden - en organisaties om feedback te ontvangen t.a.v. de dienstverlening en waar nodig verbetermaatregelen door te voeren. Er zijn 39 digitale enquêtes ingevuld (23% respons ratio o.b.v. het aantal aangeschreven sportorganisaties).

Het ISR is tevreden met de resultaten maar ziet kansen voor verbetering. De door sportorganisaties genoemde aandachtspunten sluiten aan bij de prioriteiten die in de jaarplannen zijn opgenomen en waarop in het beleid al is ingezet:

1. Snelheid van casusafhandeling optimaliseren
2. Versterken communicatie en verwachtingsmanagement
3. Investeren in samenwerking en relatiebeheer met bonden

Conclusies klanttevredenheidsonderzoek onder aangesloten sportbonden

De meeste sportbonden beoordelen de **samenwerking met het ISR positief**. De deskundigheid, zorgvuldigheid en onafhankelijkheid worden breed gewaardeerd.

De **gemiddelde beoordeling** ligt rond een 7; dat bevestigt een solide basis van vertrouwen en professionaliteit, maar geeft nog ruimte voor verbetering. **Ons streven is om minimaal een 8 te scoren.**

Bonden zien een duidelijke verbetering in de **communicatie en samenwerking** ten opzichte van eerdere jaren.

Het **persoonlijke contact** met casemanagers en accountmanagers wordt gezien als sterk punt en draagt bij aan een constructieve relatie.

De bereidheid van het ISR om te **luisteren**, feedback op te volgen en **door te ontwikkelen** wordt nadrukkelijk genoemd als positief signaal.

Tegelijkertijd vinden sommige bonden de **doorlooptijden van casussen nog te lang** en de **voortgangcommunicatie soms beperkt**.

Niet alle bonden ervaren **dezelfde mate van betrokkenheid**; bij minder intensief contact is de bekendheid met het ISR en werkwijze kleiner.

Er is behoefte aan nog meer **specifieke kennis en praktische ondersteuning**, zodat adviezen beter aansluiten bij de realiteit binnen de verschillende sporten.

Enkele bonden geven aan dat de **zichtbaarheid van het ISR** in de sportsector verder versterkt mag worden, bijvoorbeeld via kennisdeling of gezamenlijke sessies.

[Bekijk rapportage KTO-sportbonden >>](#)

4.3.2 KTO betrokkenen bij een tuchtrechtelijke casus

Om een beter gevoel te krijgen bij hoe de communicatie, maar ook onze dienstverlening ervaren wordt, loopt er sinds april 2025 een doorlopende meting naar de klanttevredenheid van de betrokkenen over de behandeling van hun casus. Nadat een dossier wordt afgerond ontvangt de betrokkene een mail met het verzoek een digitale enquête in te vullen. Daarbij wordt niet naar de behandeling van de inhoud van de casus zelf maar over hoe de betrokkenen het contact met het ISR en de procedure ervaren heeft.

De resultaten van deze nulmeting (periode april – oktober 2025) geven een eerste beeld van de ervaren dienstverlening en vormen het uitgangspunt om toekomstige metingen te kunnen vergelijken en gerichte verbeteringen door te voeren.

Het onderzoek is anoniem uitgevoerd. Hoewel het aantal respondenten op bepaalde onderdelen nog beperkt is en de resultaten daarom voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd, geven de eerste bevindingen al een waardevol beeld van de ervaren dienstverlening.

Het ISR werkt doorlopend aan de optimalisatie van de procedure en de communicatie. De resultaten vanuit het onderzoek worden daarin meegenomen. Zo wordt onder meer de communicatie aan de voorkant van het proces versterkt door melders en beklagden een helder overzicht van de procedurestappen, termijnen en contactmomenten te verstrekken. Dit is al ingericht, maar zullen we uitbreiden en vaker herhalen. Daarnaast zullen de casemanagers proactief toetsen of betrokkenen begrijpen wat de volgende stap in het proces is. Dit verhoogt transparantie en vertrouwen.

Conclusies klanttevredenheidsonderzoek onder betrokkenen bij een tuchtrechtelijke casus

De respondenten beoordelen het ISR overwegend **positief**, met gemiddelde scores tussen goed en zeer goed. Vooral het **persoonlijke contact**, de **bereikbaarheid** en de **klantgerichtheid** worden gewaardeerd.

Tegelijkertijd blijkt dat de **duidelijkheid over de procedure** en de **informatievoorziening vooraf** beter kan. Een deel van de betrokkenen weet niet precies wat ze –in hun rol/positie– van het proces mogen verwachten of waar ze informatie kunnen vinden.

De **bekendheid van (de rol van) het ISR** bij sportbonden, -verenigingen en betrokkenen blijkt enigszins beperkt en verdient aandacht en uitleg.

De kwaliteit van het onderzoek en het contact met de onderzoekers wordt redelijk tot goed beoordeeld, maar er is enige kritiek op de **doorlooptijd**, communicatie over planning en verwachtingen over de rol van het ISR en andere betrokken organisaties. Respondenten ervaren het proces soms als traag met te weinig terugkoppeling over de voortgang. Ook is er behoefte aan meer **consistentie en zorgvuldigheid** in gespreksverslagen.

De resultaten bij het onderdeel van de **tuchtcommissie** zijn gebaseerd op een zeer beperkt aantal respondenten en geven daarmee slechts een indicatief beeld van de ervaringen. Een aantal respondenten beoordelen de zitting en ontvangst positief, maar er zijn signalen dat de communicatie vooraf niet altijd voldoende is om de verwachtingen over een zitting te managen.

[Bekijk rapportage KTO-casuïstiek >>](#)

4.4 Kennisdelen en opleiden

De verhoging van de kwaliteit en uniformiteit van de sportrechtspraak wordt gestimuleerd door de scholingsbijeenkomsten van- en georganiseerd door het ISR. Naast deze scholing worden er voor alle onderzoekers intervisiebijeenkomsten georganiseerd onder begeleiding van een intervisor. Hierin wordt gereflecteerd op de ervaringen, samenwerking en het eigen functioneren van de onderzoekers in de praktijk. Geanonimiseerde bevindingen uit deze sessies worden gedeeld met directie en management en meegenomen in de (werk)processen.

Onderzoekers

In 2025 vonden twee bijeenkomsten plaats voor de onderzoekers die voor het ISR werkzaam zijn. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de onderzoekers bijgepraat over actuele ontwikkelingen binnen het ISR en was er ruimte om ervaringen uit te wisselen over het onderzoeksproces en de rol van onderzoekers binnen de tuchtrechtprocedure. Daarnaast heeft de afdeling Aanklacht & Onderzoek een klankbordgroep voor onderzoekers ingericht. Met deze klankbordgroep wordt de samenwerking met de onderzoekers versterkt en gebruikgemaakt van hun kennis en praktijkervaring bij de verdere ontwikkeling van processen en werkwijzen. De klankbordgroep komt periodiek bijeen om ervaringen te delen en aandachtspunten uit de praktijk te bespreken.

Aanklagers

De pool ISR-aanklagers is twee keer bijeengekomen. Er is gesproken over verschillende actuele ontwikkelingen binnen het sporttuchtrecht en de organisatie van het ISR. Daarbij kwamen onder meer de toekomst van het ISR, de nieuwe reglementen die per 1 juni 2025 in

werking zijn getreden en enkele inhoudelijke tuchtrechtelijke vraagstukken aan bod. De bijeenkomst bood daarnaast ruimte om ervaringen uit te wisselen en afspraken te maken over verdere afstemming en intervisie.

Leden van tucht-en beroepscommissie

In juni 2025 vond er een bijeenkomst voor tuchtrechters, arbiters en juridisch secretarissen van het ISR plaats op de Vrije Universiteit in Amsterdam. De aanwezigen werden onder andere geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen het ISR, de nieuwe reglementen Grensoverschrijdend Gedrag en Algemeen Tuchtrecht en de voortgang van het nieuwe integriteitscentrum.

Voormalig langebaanschaatser Martin Hersman vertelde over zijn eigen ervaring als topsporter en de invloed die een coach kan uitoefenen op zijn pupillen. Vervolgens ging professor Mr. Marjan Olfers verder met het juridisch-inhoudelijke deel van het programma (zie foto).

Naar aanleiding van recente uitspraken van de tuchtcommissie en commissie van beroep heeft ze de ontwikkelingen binnen het tuchtrecht en de plaats van het tuchtrecht binnen ons rechtsstelsel besproken. Er is een mooie discussie opgang gebracht die gezorgd heeft voor waardevolle inzichten.

Bijeenkomst leden dopingkamers

In 2025 vond een scholingsbijeenkomst plaats voor de tuchtrechters die zitting nemen in de dopingkamers van het ISR. Tijdens deze bijeenkomst is stilgestaan bij de procedures rondom dopingzaken en de internationale context van het antidopingbeleid. Voormalig voorzitter van de Dopingautoriteit, mr. Herman Ram verzorgde een toelichting op de ontwikkeling van het internationale antidopingsysteem en de rol van Nederland daarin. Daarnaast werd door mr. Mara Pouw, juriste bij de Dopingautoriteit, ingegaan op de procedure na een positieve dopingtest en de verschillende stappen binnen de behandeling van een dopingzaak. De bijeenkomst droeg bij aan het verder verdiepen van kennis en het uitwisselen van ervaringen tussen de betrokken tuchtrechters.

Oriëntatiepunten voor tuchtrechtelijke sancties Grensoverschrijdend Gedrag

Op de ISR-website is een document gepubliceerd onder de naam "[Oriëntatiepunten voor tuchtrechtelijke sancties Grensoverschrijdend Gedrag](#)". Dit is een richtlijn waarin de algemene uitgangspunten worden beschreven die de aanklagers van het ISR hanteren bij het bepalen van een sanctie-eis in zaken aangaande Algemeen Grensoverschrijdend gedrag. Dit is verder uitgewerkt in een sanctietabel met bandbreedtes, die als bijlage is bijgevoegd.

Daarnaast worden er algemene en specifieke sanctie-verzwarende en sanctie-verminderende factoren beschreven en toegelicht. Dit kan bijdragen aan eenduidige tuchtrechtelijke aanpak van overtredingen. Maar -en dat is meerdere malen vermeld in het document- dit blijft te allen tijde maatwerk door de grote diversiteit in de te beoordelen casuïstiek.

De verwachting is dat medio 2026 een nieuw Reglement Seksuele Intimidatie in werking zal treden. Voor sancties voor een overtreding van het Reglement Seksuele Intimidatie volgt nadien eenzelfde document.

Ter verduidelijking: de Tuchtcommissies zijn niet gebonden aan deze richtlijn. Zij beoordelen onafhankelijk en zelfstandig in elke afzonderlijke casus of een sanctie moet worden opgelegd en zo ja, welke sanctie passend is.

Kennisuitwisseling met Japans Arbitrage instituut

In 2025 ontving het Instituut Sportrechtspraak (ISR) op het kantoor in Hilversum een delegatie van de Japan Sports Arbitration Agency (JSAA). Tijdens het bezoek maakten beide organisaties kennis met elkaar en werd gesproken over de wijze waarop sportarbitrage en tuchtrecht in Nederland en Japan zijn georganiseerd.

Tijdens de bijeenkomst wisselden vertegenwoordigers van beide organisaties ervaringen uit over de behandeling van sportgeschillen, gedeelde uitdagingen en verschillen in werkwijze. Namens het ISR namen onder meer ISR-directeur bestuurder Henk van Aller en enkele casemanagers deel aan het gesprek. Het bezoek bood een waardevolle gelegenheid om kennis en inzichten uit te wisselen en zo het internationale perspectief op sportrechtspraak te verbreden.

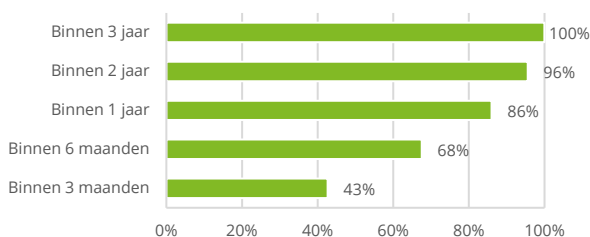
4.5 Doorlooptijden

Wanneer een incident in de sport via het tuchtrecht wordt behandeld, is het streven om de zaak zo voorspoedig mogelijk te behandelen. Om meer inzicht te krijgen in de doorlooptijden is er een analyse uitgevoerd om meetbaar te krijgen hoe casuïstiek op een vlotte wijze te behandelen, zonder verlies aan kwaliteit of inperking van rechten van betrokkenen.

Deze doorlooptijdenanalyse wordt uitgevoerd om meetbaar te krijgen hoe casuïstiek op een vlotte wijze te behandelen (zonder verlies aan kwaliteit of inperking van rechten van betrokkenen). In de analyse van doorlooptijden is gekeken naar de afgeronde zaken in het kalenderjaar 2025.

In 2025 zijn er 157 zaken met een besluit van de aanklager of tucht/beroepscommissie afgerond. Het gaat om zaken die in 2025, maar ook in 2024 of eerder, gestart zijn. 43% van de meldingen is binnen 3 maanden afgerond, tegenover 34% in 2024. 68% van de meldingen is binnen 6 maanden afgerond (was 63%). 86% van de meldingen is binnen 1 jaar afgerond (was 79%).

Afgeronde meldingen in 2025 (n=157)

De meldingen die in 2025 binnen 3 maanden zijn afgerond, zijn voornamelijk septs waar geen (uitvoerig) onderzoek is gestart. 10 meldingen waarin wel onderzoek heeft plaatsgevonden zijn binnen 3 maanden afgerond (tegenover 7 in 2024).

In 2025 zijn er 90 sepotbeslissingen genomen, waarvan 62 voor onderzoek. 57% van het aantal meldingen werd daarmee geseponeerd (een toename van 7% t.o.v 2024). De meest voorkomende redenen waren een onbevoegdheid van de aanklager en geen relatie met de sport.

Meldingen die langer dan 1 jaar duurden, betroffen vrijwel altijd zaken waarin ook een strafrechtelijke procedure liep. De tuchtzaak bij ISR wordt dan aangehouden om het strafproces niet te doorkruisen en hervat na afronding daarvan.

De gemiddelde doorlooptijden zijn verbeterd door een aantal maatregelen: Zo wordt er bijvoorbeeld aangestuurd op een snellere respons van betrokkenen in een casus, op mails en planningsverzoeken en bij het opvragen van verhinderdata voor zittingen wordt een kortere periode voorgesteld en bij verhindering van tuchtrechters, vervangers aangezocht om daarmee het proces te versnellen.

Het ISR werkt aan de hand van reglementen en vastgestelde termijnen. De doorlooptijden worden continue gemonitord. Halfjaarlijks wordt er een uitgebreide analyse uitgevoerd om knelpunten te signaleren en waar mogelijk te verbeteren.

[Bekijk de doorlooptijdenanalyse 2025 >>](#)

4.6 Reglementen

De afspraken die gelden rond seksuele intimidatie, grensoverschrijdend gedrag, doping of matchfixing in de sport, zijn vastgesteld in de desbetreffende tuchtreglementen. Het reglement is van toepassing op de leden van organisaties die hiervoor een overeenkomst met het ISR zijn aangegaan. In 2025 zijn er 2 ontwikkelingen geweest rondom de reglementen.

Implementatie Tuchtreglementen AT/GOG

Per juni 2025 zijn de tuchtreglementen 'Grensoverschrijdend gedrag' (GOG) en 'Algemeen Tuchtrecht' (AT) in werking getreden. De ontwikkeling van de nieuwe reglementen is onder regie van NOC*NSF uitgevoerd, het ISR heeft vanuit haar kennis en ervaring, inbreng gegeven.

Er is afgesproken dat het 'eigenaarschap' van de tuchtreglementen primair bij de sportsector zelf ligt, en dat de sportbonden een essentiële rol spelen in de mogelijke wijzigingen.

Het reglement is gebaseerd op de Blauwdruk Grensoverschrijdend Gedrag (GOG). Deze Blauwdruk is door de leden van NOC*NSF in de voorjaarsvergadering van 2023 vastgesteld.

Alle aangesloten sportbonden -en organisaties zijn hierover per mailing geïnformeerd.

Blauwdruk Veilige en Integere sport

In de najaarsbijeenkomst van de algemene vergadering van sportkoepel NOC*NSF is ingestemd met de nieuwe Blauwdruk 'Veilige & Integere Sport'. De Blauwdruk is het raamwerk waarbinnen alle aangesloten sportbonden dienen te opereren en het biedt de kaders voor (tucht-)reglementering. De belangrijkste wijzigingen in deze Blauwdruk zijn verwoord in de notitie voor de leden van NOC*NSF.

De reglementen Seksuele Intimidatie zijn de eerste reglementen die worden aangepast op deze Blauwdruk. Het ISR is gevraagd om de concepten voor dit SI-reglement te becommentariëren. Begin 2026 volgt dan nog een uitvoeringstoets voordat de definitieve versie wordt voorgelegd ter vaststelling.

5. Sectorontwikkelingen

De aandacht voor integriteit in de sport groeit snel. Ook binnen de sportsector zelf wordt dit thema steeds belangrijker. NOC*NSF helpt sportorganisaties met advies en richtlijnen, zodat zij actief kunnen werken aan een veilig sportklimaat. Door deze versterking van de organisatie rondom integriteit – waaronder de groei van het CVSN – weten sporters, begeleiders en verenigingen het ISR steeds beter te vinden. Het aantal signalen dat bij het CVSN binnenkomt, stijgt in ongeveer hetzelfde tempo als het aantal meldingen bij het ISR.

Ook sportaanbieders die zijn aangesloten bij het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS), besteden steeds meer aandacht aan integriteit. Steeds vaker krijgt het ISR vragen over een mogelijke aansluiting op het tuchtrecht, buiten de bekende verenigingsstructuur. Maar ook de reguliere sportbonden, opereren steeds vaker buiten de traditionele lidmaatschapsstructuur. Hierdoor zijn begeleiders en sporters binnen deze organisaties niet altijd automatisch gebonden aan de regels en tuchtrechtreglementen. Om deze groepen te binden aan de (tucht)reglementen, dienen de sportorganisaties hierop alert te zijn en aanvullende maatregelen te treffen om (met name-) begeleiders met een overeenkomst te binden aan het tuchtrecht. Het ISR adviseert de sportorganisaties hierover en biedt standaardteksten voor statuten en overeenkomsten die de organisaties hiervoor kunnen gebruiken.

Wetsvoorstel Integere sport

Op 1 september 2025 is de internetconsultatie van start gegaan voor het Wetsvoorstel integere sport. Deze wet moet bijdragen aan een sociaal veilige en eerlijke sport. Hierin wordt onder andere de oprichting van een zelfstandig bestuursorgaan geregeld “Integere Sport Nederland”. Daarnaast vervangt het de Wet

Uitvoering Anti Dopingbeleid (WUAB). In de wet is ook voorzien in een wettelijk kader om voor het tuchtrecht (extra) te borgen dat het mogelijk is om bijzondere en strafrechtelijke persoonsgegevens te verwerken.

Het ISR heeft een position paper op het wetsvoorstel ingediend, net als bijna 30 andere organisaties en personen. Een aantal reacties komt overeen in de opinie dat het conceptwetsvoorstel nog niet voldragen is en er belangrijke uitwerking ontbreekt waardoor er ook geen inhoudelijk commentaar mogelijk is.

Het ISR heeft zijn zorgen uitgesproken over het splitsen van het onderzoek in een casus en de tuchtrechtelijke opvolging daarvan. Wij verwachten dat dit het tuchtrechtelijke proces in negatieve zin zal beïnvloeden. De aanklager die vanuit de sportorganisatie verantwoordelijk is voor de opvolging -en in de huidige procedure leidinggeeft aan het tuchtrechtelijk onderzoek- wordt hiermee op achterstand gezet.

Het Ministerie van VWS verwerkt en beoordeelt de reacties op het wetsvoorstel. Het ISR blijft dit proces nauwlettend volgen.

Integere Sport Nederland

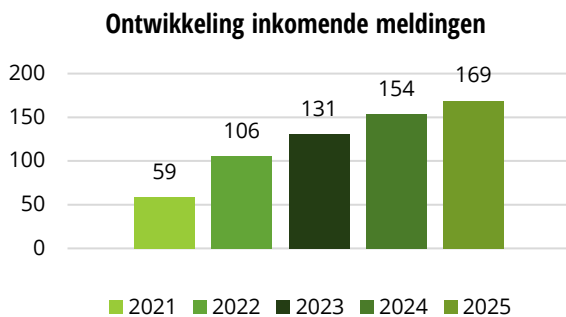
Parallel aan dit wetstraject heeft het Ministerie van VWS een kwartiermaker aangesteld om het nieuwe ZBO, Integere Sport Nederland, vorm te geven. Het ISR heeft een eerste kennismakingsgesprek gevoerd en daarbij benadrukt dat een belangrijke uitdaging voor het tuchtrecht bestaat in de samenwerking tussen dit ZBO en de tuchtrechtelijke organen binnen het verenigingsrecht.

6. Meldingen uit de sport

Het aantal meldingen in de sportsector is de afgelopen jaren flink toegenomen. Ook in 2025 ontving het ISR opnieuw een groot aantal meldingen. Hierna volgt een overzicht van het aantal meldingen en de aard van de zaken die daarbij speelden.

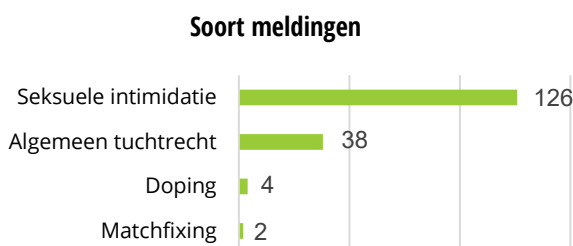
Inkomende meldingen

In 2025 zijn er 169 inkomende meldingen bij de aanklager van het ISR binnengekomen. Dat is 10% meer dan in 2024 (154 meldingen).

Soort meldingen

Onderstaande verdeling is gebaseerd op de 169 inkomende meldingen. Daaruit valt af te leiden dat de meeste meldingen gaat om seksueel grensoverschrijdend gedrag. Onder Algemeen tuchtrecht (AT) wordt algemeen grensoverschrijdend gedrag verstaan, zoals intimatie, discriminatie en geweld.

De meeste meldingen in 2025 zijn afkomstig uit het voetbal. De KNVB heeft dan ook verreweg het hoogste aantal leden in Nederland.

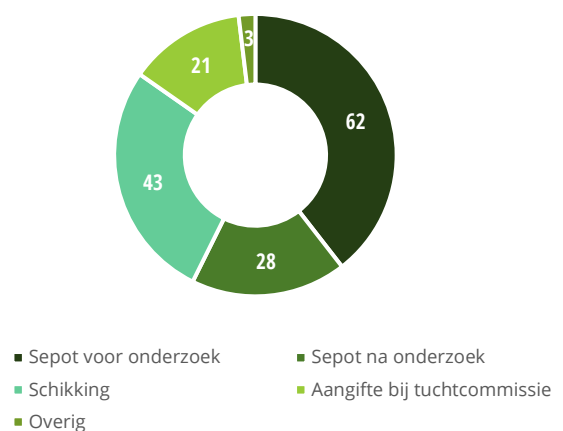

Behandeling door Aanklager

Elke melding die bij het ISR binnenkomt, wordt door een aanklager gezien en beoordeeld. Er volgt in alle gevallen een formeel besluit: De aanklager kan de zaak seponeren, bijvoorbeeld omdat de aanklager niet bevoegd is, of omdat er niet voldoende bewijs is verkregen. Ook kan er een schikking (strafaanvaarding) worden getroffen, of kan de zaak worden voorgelegd aan de tuchtcommissie.

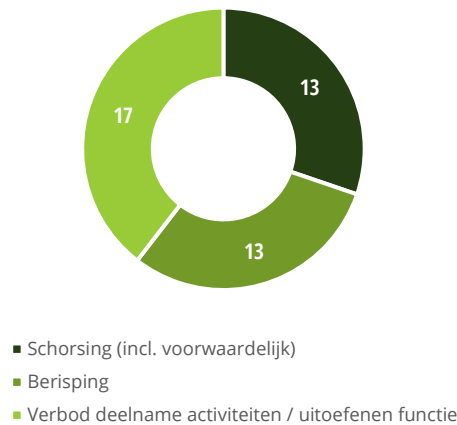
In 2025 zijn er 157 dossiers afgesloten (inclusief zaken die eerder zijn aangebracht) met een besluit van de aanklager of tucht- of beroepscommissie. Hieronder een onderverdeling van de besluiten van de aanklager.

Beslissing aanklager in 2025 (n=157)

In 2025 zijn er 43 sancties opgelegd via acceptatie van schikkingsvoorstellen van de aanklager. Sommige sancties zijn ook gecombineerd opgelegd (b.v. een schorsing én een functie uitsluiting).

Geaccepteerde schikkingen aanklager in 2025

De meeste zaken worden afgehandeld door de aanklager (afdeling Aanklacht en Onderzoek). In sommige gevallen komt een zaak terecht bij de tuchtcommissie van het ISR (afdeling Tucht recht en Geschillenbeslechting), bijvoorbeeld op initiatief van de aanklager of na bezwaar tegen een sepotbesluit. De zaak wordt daar beoordeeld door drie onafhankelijke tuchtrechters.

Behandeling Tucht- en beroepscommissie

Zaken kunnen door de aanklager worden doorgezet naar de tuchtcommissie van het ISR. Het dossier wordt dan beoordeeld door een kamer van drie onafhankelijke tuchtrechters. Ook kunnen zaken voor de Tuchtcommissie komen als er een beroep wordt ingesteld tegen een sepotbeslissing. In 2025 is er 27 keer een casus voor de tuchtcommissie gebracht.

Zaken tuchtcommissie	Aantal
Tuchtcommissie zaken totaal	27
- Seksuele intimidatie	20
- Algemeen tucht recht	3
- Doping	5
- Matchfixing	0

(NB. Een melding is dubbel geclassificeerd, zowel SI als AT)

Tegen de uitspraak van de tuchtcommissie kan beroep worden ingesteld. Dan gaat er een beroepscommissie, met drie nieuwe rechters, opnieuw naar de zaak kijken. In 2025 is de beroepscommissie vijf keer bijeengekomen om zich over een appél tegen een uitspraak te buigen.

Zaken beroepscommissie	Aantal
Beroepscommissie zaken totaal	5
- Seksuele intimidatie	4
- Doping	1

Er is 21 keer een inhoudelijke uitspraak door de Tuchtcommissie gedaan (inclusief beroepzaken).

Beslissingen tuchtcommissie in 2025

- Schorsing (incl. voorwaardelijk)
- Berisping
- Verbod uitoefenen functie
- Vrijspraak
- Royement
- Beslissing op beroep tegen sepot
- Uitsluiting deelname wedstrijden

De uitspraken van het ISR worden na afloop van een zaak gepseudonimiseerd gepubliceerd op de website van het ISR, tenzij de Tucht- of Beroepscommissie daarin anders beslist.

Arbitrage

Binnen het ISR kan er ook recht worden gesproken via arbitrage. De arbitrage is in veel gevallen een alternatief van de procedure bij de overheidsrechter. Bij arbitrage worden een of meerdere arbiters ingeschakeld om te beslissen over een conflict.

In 2025 heeft een arbitragecommissie viermaal een geschil in behandeling genomen. Arbitrage is een snelle, toegankelijke procedure om in conflicten in de sportsector een besluit te nemen in dit conflict. Het is een afdwingbaar besluit, alle geschilpartijen zijn daaraan gebonden.

Mediation

Het ISR werkt samen met een aantal MfN-geregistreerde mediators die veel ervaring hebben in de sportsector. Het ISR heeft in 2025 één keer een doorverwijzing naar een mediator gedaan.

7. Wet- en regelgeving

Het ISR draagt op grond van -onder andere- de AVG zorg voor het behoorlijk en zorgvuldig verwerken van de persoonsgegevens van betrokkenen bij een tuchtrechtelijk onderzoek. Rekening houdend met de aard, de omvang, de context en het doel van verwerking, alsook met de uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. Voor de verwerkingsactiviteiten wordt een register bijgehouden.

In 2025 heeft het ISR verdere stappen gezet om de bescherming van persoonsgegevens verder te versterken, en in de wijze waarop privacybeleid steeds meer wordt geïntegreerd in de dagelijkse werkzaamheden van de organisatie.

Privacy compliance in 2025

In 2025 heeft het ISR voortgebouwd op de basis die in 2024 is gelegd voor een zorgvuldig en transparant privacybeleid. De nadruk lag daarbij op het vertalen van beleid naar concrete werkprocessen, zodat privacybescherming steeds meer een vanzelfsprekend onderdeel wordt van het dagelijks handelen binnen de organisatie.

Een belangrijke stap in dit proces is de verdere verankering van de functie van privacy officer. Deze rol vervult een centrale positie in het toezicht op de naleving van de AVG en in het versterken van privacybewustzijn binnen alle lagen van de organisatie. Daarmee is er een duidelijk aanspreekpunt voor privacyvraagstukken en wordt de naleving van het beleid structureel ondersteund.

De functionaris gegevensbescherming houdt binnen het ISR toezicht op de toepassing en naleving van de privacywetgeving. Gezien de aard van de gegevens die de organisatie verwerkt, heeft het ISR besloten deze functionaris in te stellen.

Ook op verschillende operationele onderdelen zijn stappen gezet in de implementatie van het beleid. Zo verloopt het verstrekken van persoonsgegevens aan derden inmiddels volgens

vaste procedures, waarbij zorgvuldig wordt afgewogen welke gegevens gedeeld kunnen worden en onder welke voorwaarden. Daarnaast is de werkwijze van vrijwilligers aangepast: waar eerder lokaal werd gewerkt met gegevensopslag, wordt nu gebruikgemaakt van cloudgebaseerde oplossingen. Dit draagt bij aan beter beheer en een meer uniforme beveiliging van gegevens.

Verder is de werkwijze rond het publiceren van uitspraken en schikkingen aangescherpt. Daarbij wordt extra aandacht besteed aan pseudonimisering en aan transparantie richting betrokkenen en het bredere publiek.

Tegelijkertijd blijft het ISR investeren in verdere versterking van de informatiebeveiliging. Het blijft belangrijk dat technische en organisatorische maatregelen goed op elkaar aansluiten en dat medewerkers en betrokkenen de procedures op een consistente manier toepassen. Door hier blijvend aandacht aan te besteden, kan de bescherming van persoonsgegevens verder worden verdiept en geborgd.

In de komende jaar ligt de nadruk op het verder versterken van de informatiebeveiliging en het blijvend verankeren van privacybewust handelen in de dagelijkse praktijk. Door beleid, processen en bewustwording met elkaar te verbinden, blijft het ISR werken aan een zorgvuldige, veilige en transparante omgang met persoonsgegevens.

8. Rechtskundige hulp topsporters

Vanaf eind 2019 voert het ISR de secretariële en ondersteunende taken uit voor de NOC*NSF-commissie die de toetsing verzorgt op *“Bijdragen in de Kosten rechtskundige hulp voor Topsporters ten behoeve van Doping- en Matchfixingzaken”* Deze regeling is bedoeld om financiële drempels te verlagen van Nederlandse topsporters die in een tuchtprocedure zijn verwikkeld. Het hogere doel om in dergelijke procedures een gelijk (juridisch) speelveld te creëren ondersteund het ISR van harte!

Kosten voor rechtskundige hulp die door de sporter moeten worden voldaan, kunnen uit dit fonds (deels) worden vergoed. Het ISR zorgt voor de administratieve en secretariële ondersteuning van de commissie die aanspraken op deze regeling beoordeelt. Tevens beheert het ISR het fonds dat hiervoor in het leven is geroepen.

In 2025 is er zes keer een aanvraag voor ondersteuning ontvangen, van vier verschillende topsporters. In drie gevallen is de aanvraag (deels) gehonoreerd. In drie zaken is deze aanvraag afgewezen. In totaal is er in 2025 door de Commissie een bedrag van € 45.723 toegewezen.

9. ISR in de maatschappij

Het ISR is een stichting zonder winstoogmerk en heeft een maatschappelijk en sociaal doel: ***Samen voor een veilige en eerlijke sport***

De sport moet een eerlijke en veilige plek zijn voor iedereen, waar plezier en prestatie voorop staan. Helaas komt grensoverschrijdend gedrag ook in de sport voor. Dan is het belangrijk dat er duidelijke regels zijn die gehandhaafd worden, om de sport voor iedereen toegankelijk en plezierig te houden. Het systeem van tuchtrecht en geschillenbeslechting draagt hieraan bij en zorgt voor eerlijke en objectieve beoordeling van vermeende misstanden in de sector. Daarmee heeft het ook een preventieve werking en draagt het bij aan een rechtvaardigheidsgevoel binnen deze branche.

Bewustwording en kennisdeling

- Het ISR werkt samen met onder andere het meldpunt CVSN die regelmatig bewustwordingscampagnes voeren om een veilige en eerlijke sport te promoten, waaronder het werken met een VOG en het aanstellen van vertrouwenspersonen binnen een vereniging.
- Ook is het ISR een onderdeel van de NOC*NSF alliantie Veilige en Integere sport en weten de sportbonden het ISR echter steeds vaker te vinden als het gaat om de inrichting van regels en statuten, de opvolging van incidenten, of het opleggen van bestuurlijke maatregelen.
- Door medewerkers van het ISR wordt deelgenomen aan scholingsactiviteiten van juridische organisaties die actief zijn in het sportrecht. De directeur bestuurder van het ISR is gastdocent in de leergang Sport en Recht van de Vrije Universiteit Amsterdam. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling en toepassing van sportjuridische kennis en vaardigheden.

Werknemerswelzijn

Er wordt hard gewerkt bij het ISR maar er wordt ook geregeld tijd gemaakt voor activiteiten met het kantoor of met de separate afdelingen. Meestal met een sportief karakter.

- Met regelmaat organiseert het ISR-teambuildingactiviteiten, zoals uitjes of diners om de onderlinge samenwerking en sfeer te verbeteren. In 2025 heeft het ISR een BBQ georganiseerd voor alle werknemers en externe professionals. Het was een drukbezocht en gezellig samenzijn.
- Alle medewerkers krijgen de mogelijkheid om opleidingen te volgen. Het ISR is een kennisgedreven organisatie, het belang van deskundigheidsbevordering is groot. In 2025 hebben vijf medewerkers een werkgerelateerde opleiding gevolgd, ondersteund door het ISR.
- Het ISR biedt een gezonde werk-privébalans. Flexibele werktijden en mogelijkheden voor thuiswerken.
- Waardering voor medewerkers wordt getoond door het vieren van verjaardagen en het behalen van persoonlijke prestaties en mijlpalen.
- Eens per maand wordt er gezamenlijk geluncht en het ISR zorgt voor de lunch. Er is fruit op kantoor aanwezig.
- Het ISR staat voor een inclusieve cultuur waarin diversiteit wordt gewaardeerd en iedereen zich welkom voelt.

Duurzaamheidsinitiatieven

Op het gebied van duurzaamheid zijn waar mogelijk stappen gezet. Enkele voorbeelden van initiatieven:

- Het ISR is zoveel mogelijk digitaal en papierloos aan het werken. Ook naar de externe professionals en betrokkenen wordt digitaal gecommuniceerd. Hiervoor heeft het ISR ook een service betrokken om processtukken digitaal te ondertekenen.

- Het ISR heeft een fietsplan. Medewerkers kunnen fiscaal voordelig een fiets kopen en/of leasen.
- Het ISR werkt hybride, medewerkers mogen deels vanuit huis werken, dat niet alleen bijdraagt aan een verbeterde werk-privébalans maar ook bij aan het verminderen van woon-werkverkeer en dus de ecologische voetafdruk van de organisatie.
- Bij de inkoop van goederen, boodschappen of het inschakelen van leveranciers of monteurs wordt er bewust gekeken naar regionale aanbieders in en rond Hilversum.

10. Toekomst

In de afgelopen jaren is de maatschappelijke relevantie van het ISR aanzienlijk toegenomen. Het aantal signalen en meldingen van grensoverschrijdend gedrag binnen de sportsector blijft stijgen, waardoor de rol van het ISR als onafhankelijk instituut verder aan betekenis wint. In 2025 is opnieuw geïnvesteerd in de versterking van de organisatie en in de samenwerking met belangrijke partners, waaronder NOC*NSF, de Dopingautoriteit en de sportbonden.

Ontwikkelingen in casuïstiek en tuchtrecht

Tegelijkertijd is gebleken dat het tuchtrecht niet in alle situaties de meest passende route biedt. Het ISR ziet daarom een groeiende behoefte aan een zorgvuldige triage bij de eerste signalen en meldingen. Deze triage moet objectief plaatsvinden en moet er te allen tijde voor zorgen dat vermeende slachtoffers de mogelijkheid behouden om aangifte te doen binnen zowel het tuchtrecht als het strafrecht.

Wetgeving en het onafhankelijk integriteitscentrum

De voorgenomen oprichting van een onafhankelijk integriteitscentrum binnen het huidige wetgevingstraject heeft directe gevolgen voor het werk van het ISR. Dit nieuwe centrum krijgt een formele taak in het uitvoeren van feitenonderzoek. Het ISR heeft stakeholders erop gewezen dat dit een potentieel risico met zich meebrengt: de aanklager — die namens een sportbond een zaak behandelt — zal dan moeten werken met onderzoeksresultaten van een externe partij. Het is onzeker of deze werkwijze standhoudt bij tucht- en beroepscommissies. Wij blijven dit punt nadrukkelijk onder de aandacht brengen.

De oprichting van een onafhankelijk integriteitscentrum, zoals voorbereid binnen het lopende wetgevingstraject, heeft eveneens impact op het werk van het ISR. Dit nieuwe centrum krijgt een verantwoordelijkheid in het uitvoeren van feitenonderzoek. Het ISR heeft richting stakeholders onder de aandacht

gebracht dat dit een risico kan creëren: de aanklager, die namens een sportbond een casus behandelt, zou dan moeten werken met onderzoeksresultaten van een externe partij. Het is onzeker in hoeverre deze werkwijze standhoudt binnen tucht- en beroepscommissies. Wij zullen hier blijvend aandacht voor vragen, vooral omdat we in de achterliggende periode gezien en ervaren hebben dat de positie van de aanklager juist heeft geleid tot een versterking van het tuchtrechtelijk systeem en in de bewaking van de rechten van alle betrokkenen.

Samenwerking en rolverdeling

Deze ontwikkelingen benadrukken het belang van een goede, transparante en intensieve samenwerking met alle betrokken stakeholders. Een effectief integriteitsbeleid vraagt om duidelijke rolafspraken en respect voor de onafhankelijke positie van iedere partij. Heldere communicatie en zorgvuldig verwachtingsmanagement blijven hierbij cruciaal.

Versterking van vertrouwen

Door blijvend te investeren in professionaliteit, samenwerking en transparante processen werkt het ISR aan het vergroten van het vertrouwen in een zorgvuldige en objectieve behandeling van integriteitskwesaties binnen de sport.

ISR. Samen voor een veilige en eerlijke sport.

27 mei 2026

BIJLAGE I: Aangesloten sportorganisaties in 2025

Sportorganisatie	Doping	SI	Matchfixing	Algemeen	Arbitrage
Aikido Bond Nederland	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Algemene Nederlandse Sjoelbond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
American Football Bond Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Atletiekunie	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Badminton Nederland	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja
Bob en Slee Bond Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Cheersport Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Federatie Oosterse Gevechtkunsten	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Gehandicaptensport Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Holland Surfing Association	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
IJshockey Nederland	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Judobond Nederland	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Karate-Do Bond Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
KNAC Nationale Autosport Federatie	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Koninklijk Nederlands Korfbalverbond	Ja	ja	ja	Nee	Nee
Koninklijk Nederlands Watersport Verbond	ja	ja	ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandsche Kegelbond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandsche Kolfbond	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandsche Motorboot Club	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Algemene Schermbond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Biljart Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Cricket Bond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Dam Bond	ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Doven Sport Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Golf Federatie	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie	Ja	Ja	ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	Ja	Nee	ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Kaatsbond	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee

Koninklijke Nederlandse Krachtsport en Fitnessbond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond	Ja	ja	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Roeibond	Ja	Ja	Ja	nee	nee
Koninklijke Nederlandse Schaakbond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Wielren Unie	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Koninklijke Nederlandse Zwembond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Koninklijke Wandel Bond Nederland	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Nederlands Handbal Verbond	Ja	Ja	ja	Nee	Ja
Nederlandse Airsoft Belangen Vereniging	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Algemene Danssport Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Basketball Bond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Nederlandse Beugel Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Boks Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Bowling Federatie	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Nederlandse Bridge Bond	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Nederlandse Curling Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Darts Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Drakenboot Federatie	Ja	Ja	ja	Ja	Ja
Nederlandse Fitness Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Nederlandse Floorball en Unihockey Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Frisbee Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Gewichtheftbond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Go Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Handboog Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Indoor en Outdoor Bowls Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Jeu de Boules Bond	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Nederlandse Klootschietbond	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Kruisboog Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Nee
Nederlandse Lacrosse Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Nederlandse Minigolf Bond	Ja	Ja	ja	Ja	Ja
Nederlandse Onderwatersport Bond	Ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Nederlandse Oriënteringsloop Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Nederlandse Postduivenhouders Organisatie	Nee	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Rollersports Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Ski Vereniging	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Nederlandse Tafeltennis Bond	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Nederlandse Toer Fiets Unie	ja	Ja	Nee	Nee	Nee
Nederlandse Touwtrek Bond	ja	ja	ja	Nee	Nee
Nederlandse Triatlon Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Vechtsport Bond	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nederlandse Volleybal Bond	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Nederlandse Waterski & Wakeboard Bond	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Reddingsbrigade Nederland	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Rugby Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Skateboard Federatie Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Sportvisserij Nederland	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja
Squash Bond Nederland	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Studentensport Groningen ACLO	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Studenten Sportcentrum Eindhoven	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Survivalrun Bond Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Taekwondo Bond Nederland	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Vechtsportautoriteit	Ja	Nee	Nee	Nee	Nee
Vereniging Le Champion	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja